

О. В. Железняк
Україна, Одеса, ОНУ ім. І. Мечникова

**РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТУ РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ
ФІЛОЛОГІЇ З ТЕНДЕРНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ
УПРОДОВЖ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ**

Проблема розвитку професійної компетентності педагогічних кадрів з тендерного виховання учнів до сьогодні залишається теоретично недостатньо дослідженою, незважаючи на суттєвий доробок українських і російських науковців з питань застосування засобів компетентнішого підходу (Н. Бібік, В. Гаврилюк, О. Овчарук, О. Пометун, О. Савченко), визначення сутності (Л. Кондрашова, В. Сластьонін, А. Хуторський), структури (В. Калінін, П. Лобанова, І. Міщенко, Л. Тархан, О. Чабан), видів професійних компетенцій педагога та їх формування (Н. Глузман, А. Семенова, П. Терехов, Л. Хоружа, О. Цокур). Причиною тому є суперечності між: потребою українського суспільства в освітянах, здатних ефективно виконувати покладені на них нові виховні функції, та підготовкою педагогічних кадрів без урахування ідей тендерної рівності, принципів тендерного підходу: наявністю в сучасній педагогіці різних концепцій виховання особистості нового типу та відсутністю в них Тендерно зорієнтованих методик і технологій; вагомістю тендерної педагогіки та невідповідністю практичного використання у процесі професійної підготовки, післядипломиної освіти вчителів.

З огляду на актуальність, соціальну значущість і необхідність пошуку можливих шляхів розв'язання зазначених суперечностей, *метою статті* є висвітлення способів формування професійної компетентності студентів факультету романо-германської філології з тендерного виховання учнів впродовж педагогічної

практики. Ґрунтуючись на результатах досліджень членів Тендерної лабораторії при кафедрі педагогіки ОНУ ім.І.І. Мечникова під керівництвом професора О. С. Цокур [1], а також власних пошуків, доведено, що професійна компетентність педагога з тендерного виховання учнів у своєму складі передбачає наявність трьох провідних компонентів:

- теоретико-методологічного компонента, поданого у вигляді спеціальної - предметно-наукової (тендерної, правової, психологічної, педагогічної, методичної) компетенції, який виконує пізнавальну та гуманістичну функції. Функціонування означеного компонента засновано на поінформованості педагога (знаю, що) з теорії, історії та методології тендерних досліджень; міжнародного й вітчизняного досвіду тендерних перетворень та їх нормативно-правового поля; теорії тендерної психології щодо специфіки психосексуального розвитку і статевого дозрівання особистості, тендерних відмінностей, тендерної поведінки, характеру тендерних ролей та тендерної ідентичності учнів; теорії цілісного педагогічного процесу, його сутності, структури, закономірностей і протиріч, традиційних і альтернативних технологій виховання і соціалізації особистості; теорії тендерної педагогіки щодо тендерної освіти і тендерного виховання учнів, агентів їх тендерної соціалізації, сексуальної просвіти і статевого виховання; методики тендерного виховання учнів з урахуванням їхніх вікових, статевих та індивідуальних особливостей, а також специфіки предметного змісту навчальної інформації і вимог чинних і альтернативних навчальних програм; здобутків передового педагогічного досвіду щодо авторських технологій реалізації тендерного підходу в системі освіти;

- організаційно-технологічного компонента, поданого у вигляді функціональної (аналітичної, проектувальної, конструктивної, комунікативної, управлінської) компетенції, який виконує праксеологічну функцію. Функціонування означеного компонента передбачає наявність (способів дій, типу знаю, як) умінь: демонструвати способи реалізації провідних стратегій тендерного виховання (визначати провідні цілі та завдання тендерного виховання, обґрунтовувати відповідні тендерні концепції і поняття, класифікувати їх, розуміти їх зміст, вбачати механізми становлення відповідних феноменів, доводити правомірність власних тверджень щодо їх формування, мислити критично, послідовно, вмотивовано тощо); розробляти з відповідним психолого-педагогічним обґрунтуванням перспективні і поурочні плани роботи з тендерного виховання учнів, урахуваючи можливості змісту і способів їх діяльності з огляду віку і статі, а також спроможності застосування традиційних та інноваційних методів, прийомів і форм; добирати і самостійно створювати адекватні репродуктивні і нестандартні завдання, вправи, задачі, дидактичні та інтелектуальні ігри з тендерним навантаженням, самостійно формулювати проблемні питання та намічати алгоритми пошуку раціональних відповідей на них; адекватно оцінювати пізнавальні, комунікативні і поведінкові досягнення учнів, діагностувати стан розвитку компонентів їхньої тендерної свідомості та ідентичності; впроваджувати у власний педагогічний досвід найбільш ефективні форми, методи і прийоми формування тендерної обізнаності, тендерної чутливості, тендерної ідентичності, тендерної культури учнів;

- мотиваційно-особистісного компонента, поданого у вигляді персональної (критичність, креативність) компетенції педагога (знаю, навіщо), який виконує аксіологічну й творчу функції. В основі означеного компонента лежать мотивації, ціннісні орієнтири та

психологічні установки на: усвідомлення значущості аспекту педагогічної діяльності з тендерного виховання учнів; інтерес до означеного аспекту педагогічної діяльності, задоволеність нею; позитивне ставлення до різновидів роботи з тендерного виховання учнів; потребу вдосконалення власної педагогічної техніки та майстерності щодо здійснення заходів тендерного спрямування; стійку схильність до самоаналізу тендерних характеристик та критичної самооцінки своїх якостей і професійних дій, спрямованих на вдосконалення форм і методів тендерного виховання учнів; творчий підхід до реалізації завдань з тендерного виховання учнів та до розвитку власних якостей як педагога-гендеролога тощо.

Під професійною компетентністю педагога з тендерного виховання учнів ми розуміємо соціально та професійно важливе новоутворення його особистості як фахівця сучасної сфери освітніх послуг та менеджера навчально-виховного процесу, яка забезпечує успішність його професійної діяльності на підставі творчого опанування та коректного впровадження ідей та принципів тендерного підходу в освіті. Професійна компетентність студентів факультету романо-германської філології з тендерного виховання учнів - це інтегральна характеристика їхньої особистості, індивідуально набута шляхом творчого

опанування відповідних предметних компетенцій (теоретико-методологічний компонент), гнучкого оволодіння конструктивними способами вирішення функціональних професійних завдань (організаційно-технологічний компонент) та саморозвитку певних психологічних установок і якостей (мотиваційно-особистісний компонент).

Враховуючи необхідність набуття студентами факультету романо-германської філології професійної компетентності з тендерного виховання учнів, на педагогічній практиці ми спрямовували завдання їхньої самостійно-дослідницької діяльності на:

- розпізнавання ними проявів застарілих тендерних стереотипів в освітньому просторі, ознак сексизму як скритої чи явної форми дискримінації особистості за ознакою статі в навчально-виховному середовищі, його викорінювання у власному досвіді;

- провадження тендерного підходу у всі форми навчання й виховання учнів шляхом аналізу тендерних проблем, вияву належної поінформованості, толерантності, тендерної чутливості;

- здійснення майбутніми вчителями іноземної мови самодіагностики тендерних характеристик власної та іншої особистості (учня/учениці) та тендерної експертизи уроків, виховних заходів, навчально-дидактичного забезпечення;

- проектування уроків тендерної рівності та нестандартних виховних заходів з тендерної тематики.

За результатами педпрактики студенти факультету романо-германської філології виявили:

- усвідомлення досвіду трансляції тендерних стереотипів й закріплення дискримінації за ознакою статі в навчально-виховному процесі, а також джерел вияву власних тендерних стереотипів;

- можливість застосування різних стратегій тендерного підходу в освіті;

- навички здійснення тендерного аналізу змісту освіти (підручників, посібників) й тендерної експертизи уроків іноземної мови та виховних заходів;

- професіоналізм у здійсненні функцій професійної діяльності класних керівників як педагогів-гендерологів;

- опанування інноваційних технологій тендерного виховання учнів.

Література

І. І. Цокур О. С. Щодо здобутків і перспектив розвитку гендернос досліджень в галузі теорії і методики професійної освіти майбутніх фахівців/О.С. Цокур//Науковий вісник Півдніоукраїнського державного педагогічного університету ім. КД. Ушинського.- Одеса, 2005. - Вип 9-Ю. - С.5-10.